

BIBLIAI SZABADEGYETEM

PÁL LEVELE A KOLOSSÉBELIEKHEZ

Előadó: Dr. Szilvási József

Pál az Efézusi, a Filippi és a Filemonhoz írt levélhez hasonlóan, a Kolosséiakhoz írt levelet is börtönből írta. Az apostolnak az volt a szándéka, hogy megóvja ezt a gyülekezetet azoktól a tévtanításoktól, melyek felütötték fejüket a gyülekezet tagjai között.

E rövid előadásban elsősorban a levél tartalmára, valamint a levélben található üzenetre szeretnék összpontosítani, de kitérek a levél keletkezési körülményeire, és szólok arról a tanulságról is, amit a levél mai olvasói is magukkal vihetnek.

A levél és a címzettek

Egyes írásmagyarázók kétségbe vonják, hogy vajon valóban Pál apostol írta-e a Kolosséiakhoz írt levelet. Ők a levél stílusából arra következtetnek, hogy nem az apostol, hanem valamelyik tanítványa írta a levelet. Ez a felfogás azonban igen nehezen támasztható alá, ha figyelembe vesszük, hogy milyen szoros kapcsolat van a Kolosséiakhoz írt, valamint a Filemonhoz írt levél között. Pál mindkét levél szerint fogoly (Kol 4,10-14; Filem 23-24), mindkét levélben ugyanazokat a munkatársakat sorolja fel (Kol 4,10-14; Filem 23-24), Timóteust mindkét levélben „testvérnek” nevezi (Kol 1,1; Filem 1), mindkét levélben szó van arról, hogy Onézimosz, a szökött rabszolga, aki Pál szolgálata nyomán tért meg, visszatér urához Kolosséba, akit Tükhikosz is el fog kísérni (Kol 4,7-9). A két levél közötti azonosságok azt igazolják, hogy Pál egy időben írta azokat, és Onézimosz, valamint Tükhikosz vitte el őket Kolosséba.

Nehezebb eldönteni, hogy mikor írta Pál apostol a Kolosséiakhoz írt levelet. Feltételezzük, hogy az apostol legalább háromszor volt börtönben, mielőtt Néro idejében utoljára bebörtönözték és kivégezték volna. Először Efézusban, majd Cézareában, végül Rómában börtönözték be. A három közül az első és a harmadik fogság végződött szabadulással, Cézareából Rómába szállították Pált, mivel a császárhoz fellebbezett. Egyesek inkább az Efézusi fogság idejére, míg mások a Római börtönökre teszik a Kolosséiakhoz írt levelet. Efézus tűnik a legvalószínűbbnek, mivel Pál azt kéri Filemontól, hogy készítsen szállást neki arra az esetre, ha kiszabadul (Filem 22), e kérésnek pedig akkor van értelme, ha az apostol elég közel van ahhoz, hogy meglátogathassa Filemont. Ha így áll a dolog, akkor Pál a levelet az ötvenes évek közepén írta, amennyiben mégis Rómából írt, akkor a levél születésének idejét a hatvanas évek elejére kell tennünk.

Fontosabb kérdés, hogy miért írt Pál egy olyan gyülekezetnek, melyet nem ő alapított, és ahol nem voltak személyes ismerősei? Kettős választ adhatunk e kérdésre: Kolossé szomszédságában számos olyan város volt, ahol voltak keresztény gyülekezetek. Pál kettőre hivatkozik is, ezek Laodicea és Hierapolisz, és arra biztatja a testvéreket, hogy kölcsönösen cseréljék ki a leveleket, melyeket nekik címzett. Így Pál ezt a levelet is, mint ahogy az Efézusiakhoz írt levelet is, amiben számos párhuzamos részletet találunk, körlevélnek szánta. Körlevelet azért írt Pál, mert ebben a kisázsiai térségben felütötte fejét egy olyan vallási egyveleg (szinkretizmus), amiben zsidó és pogány misztikumok és babonák keveredtek egymással. E vallás tanítói úgy állították be a dolgot, hogy Krisztus csupán a lelkiség kezdete,

a teljesség azonban megköveteli, hogy különböző aszketikus szokásokat kövessenek a hívek. E vallási babonákkal szemben Pál azt hangoztatja, hogy „van a bölcsesség és ismeret minden kincse elrejtve” (Kol 2,3), ezért a gyülekezeti tagok elégedjenek meg azzal, hogy elfogadták Jézus Krisztust, és ne érezzék úgy, hogy keresztény hitük kiegészítésre szorul.

Mivel e téves tanításokról csak a levélből szerezhetünk tudomást, nehéz eldönteni, hogy mekkora veszélyt jelentett a környéken élő keresztényekre nézve, de tény, hogy a római világban számos vallási egyveleg létezett, és ezek bizonyára súlyos veszélyt jelentettek a fiatal gyülekezeteknek.

A levél tartalma

A levél a szokásos üdvözlések és áldásmondások után két részre bontható: az első két fejezet a téves tanításokkal foglalkozik, míg a harmadik és negyedik fejezetben gyakorlati intéseket, személyes üzeneteket és köszöntéseket találunk.

A gyülekezetnek szóló tanítás (1,12-29). A levél azzal a jó hírrel kezdődik, hogy Isten megszabadított bennünket a sötétség hatalmából, és átvitt minket „szeretett Fiának országába, akiben van megváltásunk és bűneink bocsánata” (1,12-13). Pál ezután egy őskeresztény éneket idéz (1,15-20), melyben Krisztus isteni természetéről és az Atyával való egylényegűségéről tesz bizonyosságot. Krisztus, aki minden tekintetben első kezdet lett, megbékéltetett bennünket Istennel (1,21-23), és a béke mindaddig érvényesül életünkben, amíg megmaradunk a hitben, és nem tántorodunk el az evangélium reménységétől.

A kolosséi tévtanítás (2,1-3,4). Miután Pál megfogalmazta az alapelveket, alkalmazni kezdi azt a gyülekezetre. A legfontosabb, hogy a gyülekezet szíve „felbátorodjék, összeforrva szeretetben, és eljussanak a teljes bizonyossághoz vezető ismeret egész gazdagságára: az Isten titkának, Krisztusnak ismeretére. Benne van a bölcsesség és ismeret minden kincse elrejtve” (2,2-3). Pál azért beszél erről, hogy senki ne téveszthesse meg a testvéreket, akiktől azt kéri, hogy miután elfogadták Jézus Krisztust, ragaszkodjanak hozzá: „Mivel tehát már elfogadtátok Krisztus Jézust, az Urat, éljeteztek is őbenne. Gyökerezetek meg és épüljeteztek fel őbenne, erősödjeteztek meg a hit által, amint tanultátok, és hálaadásotok legyen egyre bőségesebb. Vigyázzatok, hogy rabul ne ejtsen valaki titeket olyan bölcselkedéssel és üres megtévesztéssel, amely az emberek hagyományához, a világ elemeihez, és nem Krisztushoz alkalmazkodik. Mert benne lakik az istenség egész teljessége testileg, és benne jutottatok el ti is ehhez a teljességhez, mert ő a feje minden fejedelemségnek és hatalmasságnak. Benne vagytok körülmételve is, de nem kézzel végzett körülmételéssel, hanem a Krisztus szerinti körülmételéssel, a bűn testének levetése által. A keresztségben vele együtt eltemettek benneteket, és vele együtt fel is támadtatok az Isten erejébe vetett hit által, aki feltámasztotta őt a halottak közül. És titeket is, akik halottak voltatok vétkeitekben és bűnös valótok körülmételetlenségében, ővele együtt életre keltett megbocsátva nekünk minden vétkünet. Eltörölte a követelésével minket terhelő adóslevelet, amely minket vádolt, eltávolította azt az útból, odaszegezve a keresztfára. Lefegyverezte a fejedelemségeket és a hatalmasságokat, nyilvánosan megszégyenítette őket, és Krisztusban diadalmaskodott rajtuk” (2, 6-15).

Az elmondottakból az következik, hogy azok a rendelkezések, melyeket a tévtanítók megpróbálnak a gyülekezetre kényszeríteni csupán az eljövendő Krisztus árnyékai (2,16-23), megtartásuk nem csupán haszontalan, hanem egyenesen káros is, mert felfuvalkodáshoz vezet. Egyesek e szakaszt úgy értik, hogy Pál érvényen kívül helyezte az ószövetségi törvényt,

ezen belül a Tízparancsolat bizonyos rendelkezéseit, de nem erről van szó: az apostol bizonyos babonákat és aszketikus gyakorlatokat ítél el ebben a szakaszban, miközben magasra emelte az erkölcsi törvény szerepét.

Apostoli intések (3,5-4,6). Hogy Pál különbséget tett keresztény szabadság és erkölcsi szabadosság között, azt világosan láthatjuk a levél második feléből. Az apostol először az ó- és az új embert állítja szembe: felsorolja azokat a bűnöket, melyek az ó emberhez köthetők és azokat az erkölcsi értékeket, melyek az új embert jellemzik (3, 5-17), majd bemutatja a keresztény házirendet (3,18-4,1). A házirend világos útmutatást közöl a mind a férfiaknak, mind a nőknek, mind a szülőknek, mind a gyermekeknek, sőt a szolgáltnak is.

Az apostol kegyes és imádkozó életre inti a testvéreket, majd azt kéri, hogy a gyülekezetben imádkozzanak érte és szolgálataért (4,2-6), hogy Isten nyisson ajtót neki, és tegye lehetővé Krisztus titkának hirdetését.

Ezután személyes utasításokat találunk a levéllel kapcsolatos teendőkről (4,7-18), végül Pál saját kézjegyével hitelesíti azt, amit titkára leírt.

A levél jelentősége

A Kolosséiakhoz írt levél jelentősége túlmutat a levél terjedelmén. E rövid levél szerepe Krisztus isteni természetének és egyedülálló szerepének kiemelése a különféle misztikus és spiritualista kultuszok tárgyát képező „elemekkel” szemben.

Pál világos útmutatást ad arról, hogy miként viszonyuljanak a keresztények a kor szelleméhez:

„Minden nemzedék keresztényei számára kísértés, hogy az adott kor filozófiáját kövessék. Sohasem kényelmes a közösség által legjobbnak tartott nézettel ellentétes irányba haladni, viszont ez a nézet néha ellentmond Istennek, aki mindannyiunk Teremtője. Pál figyelmeztet az olyan bölcsekedésre és üres megtévesztésre, „amely az emberek hagyományaihoz és a világ elemeihez” igazodik (2,8) – erre mindig figyelniünk kell. Ugyanakkor óvakodniunk kell a félrevezető vallásos gyakorlattól is, az olyan ünnepléstől, ami elvonja a figyelmet a lényegről (2,16). Vigyázzunk, nehogy a szabályokat tegyük a vallás lényegévé (2,20-21). Így könnyen hamis alázatosság rabjaivá és világiassá válunk (2,18). Ügyeljünk arra, hogy mindig állandó kapcsolatban legyünk a Fővel (2,19).”¹

¹ Carson – Moo: Bevezetés az Újszövetségbe, KIA, Budapest, 2007, 521. p